

Доповідь присвячена результатам дослідження на стоянці Андріївка 4 на Кіровоградщині унікального археологічного об'єкту – стародавнього яру з крем'яними виробами неандертальців в заповненні, перекритого культурним шаром пізнішого мустьєрського стійбища. Відкрита П.І.Озеровим західніше м.Новомиргород двошарова пам'ятка п'ять останніх років поспіль досліджується Археологічною експедицією Києво-Могилянської Академії (нач. Л.Л.Залізняк) за активної участі Ю.В.Кухарчука та Т.О.Шевченка.

Стоянка привертає увагу тим, що її верхній шар є першою в Україні пам'яткою класичного зубчастого мустьє, за дефініцією видатного французького дослідника палеоліту Ф.Борда. Крім того на ній виявлено і досліджується унікальний археологічний об'єкт, аналогії якому невідомі в палеоліті не тільки України, але й усієї Європи – похований яр з мустьєрськими матеріалами на дні та в заповненні.

Яр був вpuщений в типовий удайський лес з нижнього рівня витачівського похованого ґрунту з 1,8 м до глибини 4,3 м. Ширина простеженого на відстані 15 м яру від 0,5 м у верхів'ї до 3,5 м в середній частині. Нижче промивина звужувалася до 1,5 м. Яр був заповненим бурим витачівським суглинком, який містив непатиновані, зі свіжою поверхнею кремені та уламки кісток тварин (мамонт, бізон, кінь, печерний лев).

У придонній частині промивини на глибині 3,4-4-2 м від поверхні концентрація знахідок суттєво збільшувалася, а кремені та кістки тварин займали виразно горизонтальне положення, що нагадувало житлову поверхню стійбища. Досить вірогідно, що яр, принаймні на рівні дна найширшої ділянки, використовувався в якості тимчасового прихистку чи навіть якогось примітивного житла, захищеного від вітру та негоди простою конструкцією з жердин вкритих шкурами. Не можна повністю виключати і використання промивини для зберігання конкрецій крем'яної сировини, а на пізньому етапі її функціонування в якості смітника. Можливо в різній мірі мали місце усі зазначені варіанти потрапляння решток життєдіяльності неандертальців до яру.

Крем'яна індустрія нижнього шару Андріївки 4, на відміну від зубчастого мустьє верхнього горизонту, належить до мустьє звичайного з домінуванням однібочних форм. Зв'язок яру з нижнім рівнем витачівського ґрунту дозволяє датувати об'єкт приблизно 50 тис. р. тому.

"Neanderthalian" ravine of the Mousterian Andriivka 4 site near by Novomyrhorod town

This paper is devoted to the results of research on the Andryivka 4 site in Kirovograd region. It is a unique archaeological object – an ancient ravine with Neanderthals' flint products in filling overlayed with a later Mousterian nomad camp. The two-layered site was discovered by P. Ozerov to the west from Novomyrhorod town. For the last five years, it has been explored by the Archaeological expedition of the National University of Kyiv-Mohyla Academy with an active participation of Yu. Kuharchuk and T. Shevchenko.

The site attracts attention that her upper layer is the first in Ukraine classic toothed Moustier as the great french researcher of Paleolith François Bordes defined. In addition, was discovered and now researching a unique archaeological object that has no analogues not only in the Palaeolithic age of Ukraine but in Europe as well - buried ravine with Mousterian materials on the bottom and in filling.

The ravine was traced in a typical Udai loess from the bottom level of the Vytachiv buried soil from a 1,8 m to the depth 4,3 m. Width traced in the distance of 15 m - ravine from a 0,5 m in a riverhead up to 3,5 m in the middle part. Below the gully narrowed to 1,5 m. The ravine was filled with brown Vytachiv loam that contained not-patined flints with a "fresh" surface and fragments of animal bones (mammoth, bison, horse, and cave lion).

In benthic part of the gully on a depth a 3,4-4,2 m from a surface the concentration of finds increased substantially. The flints and animal bones occupied a horizontal position that reminded the housing surface of a nomad camp. It is certain enough, that ravine, at least at the level of the bottom of the widest area, was used as a temporal refuge or even some primitive dwelling protected from the wind and bad weather by a simple construction from poles covered with hides. It is impossible to exclude fully the use of gully for storage of concretions of flint material, and on the late stage of functioning as trash. Maybe in a different measure, all marked variants of hitting of bits and pieces of vital functions of Neanderthal men had place.

Flint industry of the lower layer of Andryivka 4 site, unlike toothed Moustier of the upper horizon, belongs to ordinary Moustier with prevailing of one-sided forms. The connection of the ravine with the bottom level of Vytachiv soil allows dating an object approximately 50 thousand years ago.